

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 10. júla 2014*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Verejné zákazky na práce — Smernica 93/37/EHS — ,Závazok prenajať“ budovy, ktoré ešte neboli postavené — Vnútroštátne súdne rozhodnutie s právnou silou rozhodnutej veci — Rozsah zásady právnej sily rozhodnutej veci v prípade situácie nezlučiteľnej s právom Únie“

Vo veci C-213/13,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Taliansko) z 11. januára 2013 a doručený Súdnemu dvoru 23. apríla 2013, ktorý súvisí s konaním:

Impresa Pizzarotti & C. SpA

proti

Comune di Bari,

Giunta comunale di Bari,

Consiglio comunale di Bari,

za účasti:

Complesso Residenziale Bari 2 Srl,

Commissione di manutenzione della Corte d'appello di Bari,

Giuseppe Albenzio, v postavení commissario *ad acta*,

Ministero della Giustizia,

Regione Puglia,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory R. Silva de Lapuerta, podpredseda Súdneho dvora K. Lenaerts (spravodajca), sudcovia J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis a J.-C. Bonichot,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

* Jazyk konania: taliančina.

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. februára 2014,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Impresa Pizzarotti & C. SpA, v zastúpení: R. Mastroianni, D. Vaiano a F. Lorusso, avvocati,
- Comune di Bari, v zastúpení: A. Loiodice, I. Loiodice a R. Lanza, avvocati,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci P. Gentili, avvocato dello Stato,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a J. Möller, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: L. Pignataro-Nolin, A. Tokár a A. Aresu, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 15. mája 2014,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132), ako aj rozsahu zásady právnej sily rozhodnutej veci v prípade situácie nezlučiteľnej s právom Únie.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Impresa Pizzarotti & C. SpA (ďalej len „Pizzarotti“) na jednej strane a Comune di Bari, Giunta comunale di Bari a Consiglio comunale di Bari na druhej strane, ktorý vznikol po vyhlásení oznámenia o prieskume trhu, ktorého účelom bolo poskytnutie jednotného nového sídla talianskym súdom sídlacim v meste Bari (Taliansko).

Právny rámec

Smernica 92/50/EHS

- 3 Článok 1 písm. a) smernice Rady 92/50/EHS z 18. júna 1992 o koordinácii postupov verejného obstarávania služieb (Ú. v. ES L 209, s. 1; Mim. vyd. 06/001, s. 322) stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

- a) „verejné zmluvy na poskytnutie služieb [verejné zákazky na služby – *neoficiálny preklad*]“ sú odplatné zmluvy uzavreté písomne medzi poskytovateľom služieb a obstarávateľom, s výnimkou:

...

- iii) zmlúv na kúpu alebo prenájom pozemkov, existujúcich budov alebo iného nehnuteľného majetku akýmkoľvek finančnými prostriedkami,...

...“

Smernica 93/37/EHS

- 4 Článok 1 písm. a) smernice Rady 93/37/EHS zo 14. júna 1993 o koordinácii postupov verejného obstarávania prác (Ú. v. ES L 199, s. 54; Mim. vyd. 06/002, s. 163) definuje „verejné zmluvy na zhotovenie prác [verejné zákazky na práce – *neoficiálny preklad*]“ na účely tejto smernice ako „odplátne zmluvy, uzavreté písomne medzi zhotoviteľom a obstarávateľom definovaným v písmene b), ktorých predmetom je buď zhotovenie práce, alebo zhotovenie práce a vypracovanie projektovej dokumentácie uvedených v prílohe II, alebo zhotovenie práce týkajúcej sa jednej z činností uvedených v prílohe II, alebo práce definovanej v písmene c), alebo zhotovenie práce, zodpovedajúcich požiadavkám, ktoré určil obstarávateľ“.
- 5 Medzi činnosťami uvedenými v prílohe II danej smernice sa v triede 50, nazvanej „Stavebníctvo a stavebné inžinierstvo“, nachádzajú „všeobecné stavebné a stavebno–inžinierske práce (bez akejkoľvek podrobnej špecifikácie)“ (podskupina 500.1), ako aj „stavba bytov, administratívnych budov, nemocníc a iných budov, obytných a neobytných“ (skupina 501).

Smernica 2004/18

- 6 Článok 1 ods. 2 smernice 2004/18 stanovuje:
- „a) ‚Verejné zákazky‘ sú zmluvy s peňažným plnením, uzavreté písomne medzi jedným alebo viacerými hospodárskymi subjektmi a jedným alebo viacerými verejnými obstarávateľmi, ktorých predmetom je vykonanie prác, dodávka výrobkov alebo poskytnutie služieb v zmysle tejto smernice.
- b) ‚Verejné zákazky na práce‘ sú verejné zákazky, ktorých predmetom je buď vykonanie prác, alebo vypracovanie projektovej dokumentácie a vykonanie prác súvisiacich s jednou z činností v zmysle prílohy I, alebo dielo, alebo realizácia diela akýmkoľvek spôsobom zodpovedajúcim požiadavkám špecifikovaným verejným obstarávateľom. ...

...“

- 7 Podľa článku 16 uvedenej smernice, nazvaného „Osobitné výnimky“:

„Táto smernica sa nevzťahuje na verejné zákazky na služby, ktorých predmetom je:

- a) nadobudnutie alebo prenájom pozemkov, existujúcich stavieb alebo iných nehnuteľností, alebo práv k nim akýmkoľvek finančným spôsobom...

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 8 Comune di Bari 14. augusta 2003 uverejnila oznámenie o „prieskume trhu“, ktorého účelom bola výstavba nového, jednotného, vhodného a primeraného sídla pre všetky súdy v meste Bari v čo najkratšom čase. Toto oznámenie bolo uverejnené predovšetkým v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev* z 23. augusta 2003 (Ú. v. ES S 161).
- 9 Oznámenie požadovalo, aby sa účastníci zaviazali začať stavebné práce na navrhovanom diele do 31. decembra 2003. Vyžadovalo jasné a úplné informácie týkajúce sa nákladov na ťarchu miestnej správy a talianskeho ministerstva spravodlivosti, ako aj podmienky platby, keďže disponibilné verejné zdroje už pridelené na projekt dosahovali výšku 43,5 milióna eur, pričom je k nim ešte potrebné

pripočítať sumu 3 milióny eur zodpovedajúcu ročnému nájomnému, ktoré platila Comune di Bari za prenájom nehnuteľností, v ktorých sídlia dotknuté súdy. Uvedené oznámenie bolo doplnené o prílohu, ktorú vypracoval Corte di appello di Bari, pričom jej cieľom bolo poskytnúť „formálny a komplexný rámec štrukturálnych, funkčných a organizačných požiadaviek“ (ďalej len „rámec požiadaviek“) týkajúcich sa výstavby navrhovaných súdnych budov.

- 10 Boli predložené štyri ponuky. Comune di Bari rozhodnutím č. 1045/2003 z 18. decembra 2003 vybrala ponuku spoločnosti Pizzarotti. Táto ponuka upravovala jednak predaj časti vytvoreného diela Comune di Bari za cenu 43 miliónov eur a jednak prenájom zvyšnej časti za ročný nájom vo výške 3 milióny eur.
- 11 Listom zo 4. februára 2004 ministero della Giustizia (ministerstvo spravodlivosti) oboznámilo Comune di Bari so znížením disponibilných verejných zdrojov na dotknutý projekt na sumu 18,5 milióna eur a požiadalo ju preveriť, či je vzhľadom na predložené ponuky možné tento projekt uskutočniť v medziach zmeneného finančného rámca. Listom z 11. februára 2004 požiadala Comune di Bari spoločnosť Pizzarotti o odpoveď na otázku, či je schopná pokračovať v začatom konaní. Pizzarotti odpovedala na túto žiadosť kladne, pričom svoju ponuku upravila s ohľadom na zníženie disponibilných verejných zdrojov.
- 12 Plánované verejné financovanie bolo úplne zrušené v priebehu septembra 2004.
- 13 Po jeho zrušení predložila spoločnosť Pizzarotti Comune di Bari druhú ponuku, ktorá umožňovala realizáciu časti diela určeného na prenájom, tak ako to bolo zamýšľané v pôvodnej ponuke.
- 14 Vzhľadom na nečinnosť správy podala spoločnosť Pizzarotti návrh na Tribunale amministrativo regionale per la Puglia (Regionálny správny súd v Apúlii) smerujúci k zaviazaniu Comune di Bari vo veci konať.
- 15 Po zamietnutí uvedeného návrhu týmto súdom Consiglio di Stato (Štátna rada) rozsudkom č. 4267/2007 vyhovel odvolaniu spoločnosti Pizzarotti proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa. Domnievajúc sa, že vzhľadom na oznámenie ministerstva spravodlivosti zo 4. februára 2004 týkajúce sa zmeny finančného rámca nebolo konanie ukončené schválením výsledkov prieskumu trhu, Consiglio di Stato rozhodla, že Comune di Bari bola „pri dodržaní zásad primeranosti, dobrej viery a ochrany legitímnej dôvery, v súlade s ktorými prijme vlastné akty, povinná po tom, ako v rámci predložených ponúk preverí možnosti realizácie diela v medziach zmeneného finančného rámca, ukončiť konanie spôsobom primerane zodpovedajúcim jeho výsledkom“.
- 16 Corte suprema di cassazione (kasačný súd) uznesením z 23. decembra 2008 zamietol odvolanie podané Comune di Bari proti tomuto rozsudku.
- 17 Consiglio di Stato, ktorá medzitým rozhodovala o výkone svojho rozsudku č. 4267/2007, v rozsudku č. 3817/2008 konštatovala nečinnosť Comune di Bari a nariadila jej v plnom rozsahu vykonať výrok rozsudku č. 4267/2007 v lehote 30 dní. Prefekta v Bari vymenovala za „commissario *ad acta*“, aby v prípade pretrvávajúcej nečinnosti vykonal prostredníctvom poverenej osoby všetky úkony potrebné na zabezpečenie výkonu tohto rozsudku.
- 18 „Commissario *ad acta*“, ktorého poveril prefekt v Bari, uznal 21. novembra 2008 platnosť ponúk predložených spoločnosťou Pizzarotti a z toho dôvodu konštatoval, že konanie začaté predmetným oznámením o prieskume trhu bolo ukončené s kladným výsledkom.
- 19 Naopak Giunta comunale di Bari ukončil toto konanie vyhlásením o nesúlade druhej ponuky spoločnosti Pizzarotti s požiadavkami nachádzajúcimi sa v uvedenom oznámení.

- 20 Spoločnosť Pizzarotti aj Comune di Bari podali na Consiglio di Stato žalobu. Pizzarotti uviedla, že vzhľadom na neexistenciu zmluvného záväzku týkajúceho sa výstavby nových navrhovaných súdnych budov Comune di Bari nevykonala správne rozsudok Consiglio di Stato č. 3817/2008. Comune di Bari sa odvolávala na neexistenciu konštatovania o zhoršujúcich sa podmienkach výstavby tohto projektu, ktoré ovplyvnili uskutočnenie konania.
- 21 Vykonávacím rozhodnutím č. 2153/2010 z 15. apríla 2010 Consiglio di Stato vyhovel žalobe spoločnosti Pizzarotti a zamietla žalobu Comune di Bari. Pokiaľ ide o činnosti „*commissario ad acta*“, rada sa domnievala, že neboli úplné vzhľadom na neexistenciu „ukončenia konania spôsobom primerane zodpovedajúcim jeho výsledkom“ v zmysle jej rozsudku č. 4267/2007. Rozhodla, že je nevyhnutné prijať akty potrebné na konkrétnu realizáciu druhej ponuky spoločnosti Pizzarotti, a stanovila lehotu 180 dní na ukončenie konania.
- 22 Aktom z 27. mája 2010 vyhlásil „*commissario ad acta*“ „oznámenie o prieskume trhu z augusta 2003... za neúspešné“. Na podporu tohto záveru, pokiaľ ide o prvú ponuku spoločnosti Pizzarotti, ako bola predložená v roku 2004, uviedol, že strata časti verejného financovania bráni realizácii cieľa sledovaného Comune di Bari. Pokiaľ ide o druhú ponuku spoločnosti Pizzarotti týkajúcu sa prenájmu budov, ktoré mali byť zhotovené súkromne, zdôrazňuje, že vzhľadom na tento cieľ bola úplne nevhodná.
- 23 Consiglio di Stato pri rozhodovaní o žalobe spoločnosti Pizzarotti proti tomuto aktu tejto žalobe vyhovel vykonávacím rozhodnutím č. 8420/2010 z 3. decembra 2010. Zdôrazňujúc nesúlad záverov týkajúcich sa uvedeného oznámenia, ktoré sa nachádzajú jednotlivo v akte z 21. novembra 2008 a v akte z 27. mája 2010, sa Consiglio di Stato domnievala, že je nutné prijať jedine záver nachádzajúci sa v prvom z týchto aktov. Zároveň potvrdila nevyhnutnosť, aby „*commissario ad acta*“ začal konania potrebné na prijatie druhého návrhu spoločnosti Pizzarotti a zrušil druhý z týchto aktov z dôvodu porušenia právnej sily rozhodnutej veci.
- 24 Následne nový „*commissario ad acta*“ vymenovaný prefektom v Bari prijal všetky opatrenia nevyhnutné na prijatie rozhodnutia z 23. apríla 2012 o „alternatívne územného plánu“ týkajúceho sa všeobecného regulačného plánu Comune di Bari, pokiaľ ide o pozemky na výstavbu navrhovaných súdnych budov.
- 25 Spoločnosť Pizzarotti voči tomuto rozhodnutiu namietala na Consiglio di Stato z dôvodu porušenia zásady právnej sily rozhodnutej veci.
- 26 V tomto kontexte sa vnútroštátny súd po prvé pýta, či možno zmluvu týkajúcu sa budúceho prenájmu nepostavenej nehnuteľnosti, ktorá sa má uzavrieť vo forme záväzku prenajať túto nehnuteľnosť, považovať napriek tomu, že neobsahuje znaky typické pre zmluvu o prenájme, za zákazku na práce, ktorá nepatrí medzi osobitné výnimky nachádzajúce sa v článku 16 ods. 1 písm. a) smernice 2004/18.
- 27 Po druhé, ak by sa predpokladalo, že uvedená zmluva predstavuje verejnú zákazku na práce, vnútroštátny súd sa pýta, či môže zbaviť účinku vec rozhodnutú v danom prípade jeho rozsudkom č. 4267/2007, keďže mala viesť k situácii v rozpore s právom Únie v oblasti verejného obstarávania z dôvodu následných vykonávacích rozhodnutí a aktov „*commissario ad acta*“. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že v zmysle svojej vlastnej judikatúry môže za určitých podmienok doplniť pôvodný výrok jedného zo svojich rozhodnutí vykonávacím rozhodnutím, pričom táto možnosť by viedla ku skutočnosti, ktorú označuje za „postupné formovanie rozhodnutej veci“.

28 Za týchto podmienok sa Consiglio di Stato rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Možno zmluvu týkajúcu sa budúceho prenájmu veci, ktorá sa má uzavrieť, a to aj v poslednej navrhovanej forme záväzku prenajať vec, považovať za zákazku na práce, i keď s určitými znakmi typickými pre zmluvu o prenájme, ktorá teda nemôže byť zahrnutá medzi zmluvy, na ktoré sa [podľa] článku 16 [smernice 2004/18] nevzťahuje právna úprava o verejnom obstarávaní?
2. Môže vnútroštátny súd, a najmä tento súd podávajúcí návrh na začatie prejudiciálneho konania, v prípade kladnej odpovede na prvú otázku považovať za neúčinné prípadné právoplatné rozhodnutie vydané v predmetnej veci, ktoré je opísané v tomto návrhu, z dôvodu, že umožnilo, aby existoval právny stav, ktorý je v rozpore s právnou úpravou [Únie] v oblasti verejného obstarávania? Môže byť teda vykonané právoplatné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom Únie?“

O prípustnosti prejudiciálnych otázok

- 29 Spoločnosť Pizzarotti uvádza dva dôvody, ktoré ju vedú k vážnym pochybnostiam, pokiaľ ide o prípustnosť položených otázok.
- 30 Po prvé uvádza, že návrh na začatie prejudiciálneho konania chybne identifikuje právnu úpravu Únie uplatniteľnú na konanie vo veci samej. Tento návrh sa totiž týka výkladu smernice 2004/18, pričom táto smernica bola prijatá až po tom, ako sa Comune di Bari rozhodla uverejniť dotknuté oznámenie o prieskume trhu, t. j. po 14. auguste 2003, a preto sa nemôže uplatniť na konanie vo veci samej.
- 31 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že uplatniteľnou smernicou je v zásade tá smernica, ktorá platila v okamihu, keď si verejný obstarávateľ vybral druh konania, ktoré použije, a definitívne sa rozhodol, či zadaniu verejnej zákazky musí predchádzať výberové konanie (rozsudok Komisia/Holandsko, C-576/10, EU:C:2013:510, bod 52 a citovaná judikatúra). Naopak neuplatniteľnými sú ustanovenia smernice, ktorých lehota na prebratie uplynula po tomto okamihu (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Francúzsko, C-337/98, EU:C:2000:543, body 41 a 42).
- 32 V prejednávanej veci boli 14. augusta 2003, v okamihu, keď Comune di Bari uverejnila oznámenie o „prieskume trhu“, uplatniteľné na účely výstavby súdnych budov v Bari smernice 92/50 a 93/37. Tie isté smernice sa uplatňovali v čase, keď sa Comune di Bari po zmene finančného rámca spojeného so zrušením verejného financovania v septembri 2004 podľa informácií predložených Súdnemu dvoru domnievala, že musí začať nové výberové konanie, a nie priamo rokovať so spoločnosťou Pizzarotti o uzatvorení zmluvy „o budúcom prenájme veci“ bez predchádzajúceho výberového konania.
- 33 Naproti tomu smernica 2004/18 nebola v týchto okamihoch uplatniteľná, keďže lehota na jej prebranie uplynula v súlade s jej článkom 80 ods. 1 až 31. januára 2006.
- 34 Pojem „verejná zákazka na práce“ uvedený v prvej otázke je však v článku 1 písm. a) smernice 93/37 definovaný podobne ako v článku 1 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2004/18. Navyše článok 1 písm. a) bod iii) smernice 92/50 a článok 16 písm. a) smernice 2004/18 používajú na označenie rozsahu výnimiek, na ktoré sa tiež zameriava prvá otázka, rovnaké pojmy.
- 35 Za týchto podmienok prípustnosť položených otázok nemôže byť ovplyvnená chybným označením ustanovení práva Únie uplatniteľného na konanie vo veci samej vnútroštátnym súdom (pozri v tomto zmysle rozsudok Zurita García a Choque Cabrera, C-261/08 a C-348/08, EU:C:2009:648, bod 39).

- 36 Po druhé spoločnosť Pizzarotti uvádza, že konanie vo veci samej sa vyznačuje existenciou súdnych rozhodnutí, najmä Consiglio di Stato, s právnou silou rozhodnutej veci, čo má za následok zjavnú neprípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania, predovšetkým prvej otázky. Odpoveď Súdneho dvora na túto otázku totiž nemôže mať žiadny vplyv na riešenie sporu vo veci samej, keďže jednak právo Únie uznáva dôležitosť zásady právnej sily rozhodnutej veci, a to v určitom prípade aj na úkor zabránenia porušeniu tohto práva, a jednak správny orgán nemá povinnosť zrušiť právoplatné rozhodnutie, ak sa preukáže, že nie je v súlade s uvedeným právom.
- 37 Toto tvrdenie sa však týka samotnej podstaty konania vo veci samej, presnejšie predmetu druhej otázky položenej vnútroštátnym súdom.
- 38 Vzhľadom na vyššie uvedené sú položené otázky prípustné.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 39 Svojou prvou otázkou, ktorú je potrebné preformulovať vzhľadom na ustanovenia práva Únie uplatniteľné *ratione temporis* na konanie vo veci samej, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 1 písm. a) smernice 93/37 vykladať v tom zmysle, že zmluva obsahujúca záväzok prenajať nehnuteľnosť, ktorá ešte nebola vybudovaná, predstavuje napriek jej znakom typickým pre zmluvu o prenájme verejnú zákazku na práce, a preto nemôže byť zahrnutá medzi výnimky uvedené v článku 1 písm. a) bode iii) smernice 92/50.
- 40 V tejto súvislosti je potrebné na úvod na jednej strane pripomenúť, že otázka, či plnenie predstavuje verejnú zákazku na práce v zmysle právnej úpravy Únie, patrí do pôsobnosti práva Únie. Označenie zamýšľanej zmluvy za „zmluvu o prenájme“, ako to zdôrazňujú spoločnosť Pizzarotti a talianska vláda, nie je v tejto súvislosti určujúce (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Nemecko, C-536/07, EU:C:2009:664, bod 54 a citovanú judikatúru).
- 41 Na druhej strane, ak zmluva obsahuje nielen znaky typické pre verejnú zákazku na práce, ale aj znaky iného druhu zákazky, je potrebné sa pri určení jej právneho označenia a uplatniteľných pravidiel Únie riadiť jej hlavným predmetom (pozri v tomto zmysle rozsudky Auroux a i., C-220/05, EU:C:2007:31, bod 37; Komisia/Taliansko, C-412/04, EU:C:2008:102, bod 47, a Komisia/Nemecko, EU:C:2009:664, bod 57).
- 42 V konaní vo veci samej zo spisu, ktorým disponuje Súdny dvor, vyplýva, že v okamihu, keď Comune di Bari navrhla spoločnosti Pizzarotti uzavrieť predmetnú zmluvu, výstavba diela dotknutého touto zmluvou sa ešte nezačala. Za týchto okolností je potrebné sa domnievať, že hlavným predmetom uvedenej zmluvy je daná výstavba, keďže je totiž nevyhnutným predpokladom neskoršieho prenájmu tohto diela (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Nemecko, EU:C:2009:664, bod 56).
- 43 Ako zdôraznila nemecká vláda, aby bolo možné dospieť k záveru o existencii „verejnej zákazky na práce“ v zmysle smernice 93/37, je potrebné, aby výstavba navrhovaného diela zodpovedala potrebám spresneným obstarávateľom (rozsudok Komisia/Nemecko, EU:C:2009:664, bod 55).
- 44 To platí aj vtedy, ak obstarávateľ prijal opatrenia s cieľom vymedziť charakteristiky diela alebo aspoň podstatne ovplyvniť jeho projektovú dokumentáciu (pozri v tomto zmysle rozsudok Helmut Müller, C-451/08, EU:C:2010:168, bod 67).

- 45 Vo veci samej sa návrh „záväzku prenajať vec“, ktorý uvádza vnútroštátny súd ako poslednú navrhovanú formu zmluvy medzi spoločnosťou Pizzarotti a Comune di Bari, odvoláva vo svojom odôvodnení 10 na rámec požiadaviek stanovených Corte d'appello di Bari s cieľom zverejniť predmetné oznámenie o prieskume trhu. Článok 7 tohto návrhu aktu vyhradzuje správe právo preveriť pred prijatím diela jeho súlad s daným rámcom požiadaviek.
- 46 Tento rámec spresňuje jednotlivé technické a technologické vlastnosti navrhovaného diela, ako aj na základe všetkých štatistických údajov týkajúcich sa súdnych činností v Bari (počet občianskoprávných a trestnoprávných konaní, počet verejných pojednávaní do týždňa, počet sudcov a prokurátorov, počet súdnych úradníkov, justičnej stráže alebo bezpečnostnej služby, počet advokátov zapísaných v advokátskej komore v Bari atď.) osobitné potreby každého súdu patriaceho do tohto súdneho okresu (počet kancelárií a potrebný počet pojednávacích a konferenčných miestností, zasadačiek a archívov, rozloha miestností, spôsob vnútornej komunikácie), rovnako ako určité spoločné potreby, ako kapacita parkoviska.
- 47 V rozpore s tým, čo tvrdia spoločnosť Pizzarotti a talianska vláda, takýto rámec požiadaviek stavia Comune di Bari do postavenia, v ktorom môže podstatne ovplyvniť návrh diela, ktoré sa má vybudovať.
- 48 Z toho vyplýva, že hlavným premetom zamýšľanej zmluvy vo veci samej je výstavba diela zodpovedajúceho požiadavkám spresneným obstarávateľom.
- 49 Je pravda, ako to uvádza vnútroštátny súd, že návrh „záväzku prenajať vec“ obsahuje aj niektoré znaky typické pre zmluvu o prenájme. Pred Súdnym dvorom sa zdôraznila skutočnosť, že finančné protiplnenie na ťarchu správnych orgánov zodpovedá podľa článku 5 tohto návrhu „ročnému nájmu“ vo výške 3,5 milióna eur, ktorý sa má platiť počas 18 rokov trvania zmluvy. Podľa informácií predložených spoločnosťou Pizzarotti a talianskou vládou bude celkové protiplnenie vo výške 63 miliónov eur značne nižšie ako odhadovaná celková cena diela, ktorá sa priblíži sume 330 miliónov eur.
- 50 V tejto súvislosti je však potrebné pripomenúť, že rozhodujúcim prvkom na účely kvalifikácie predmetnej zmluvy je jej hlavný predmet, a nie výška odmeny, ktorá má byť zaplatená zhotoviteľovi, alebo spôsob jej zaplatenia (rozsudok Komisia/Nemecko, EU:C:2009:664, bod 61).
- 51 Okrem toho ani článok 4 návrhu „záväzku prenajať vec“, podľa ktorého sa platnosť zmluvy automaticky končí po uplynutí 18 rokov, ani ustanovenie talianskej právnej úpravy týkajúce sa účtovníctva štátu, na ktoré poukazuje talianska vláda a ktoré požaduje, aby zmluvy uzatvorené verejnými orgánmi boli časovo ohraničené, a zakazuje, aby tieto zmluvy predstavovali pre štát trvalé zaťaženie, netvorí prekážku, ako to vyplýva z diskusie počas verejného pojednávania, uzatvorenia – po uplynutí platnosti prvej zamýšľanej zmluvy – jednej alebo viacerých následných zmlúv, ktoré by spoločnosť Pizzarotti zabezpečili uhradenie všetkých prác vykonaných na účel výstavby dotknutého diela alebo ich podstatnej časti.
- 52 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na prvú otázku je potrebné odpovedať, že článok 1 písm. a) smernice 93/37 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluva, ktorej hlavným predmetom je výstavba diela spĺňajúceho potreby uvedené obstarávateľom, predstavuje verejnú zákazku na práce, a preto nemôže byť zahrnutá medzi výnimky stanovené v článku 1 písm. a) bode iii) smernice 92/50, hoci obsahuje záväzok prenajať dotknuté dielo.

O druhej otázke

- 53 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či môže zbaviť účinku rozhodnutej veci prípadné právoplatné rozhodnutie, ktoré prijal a ktoré môže viesť k situácii nezlučiteľnej s právnou úpravou Únie v oblasti verejných zákaziek na práce.
- 54 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že ak neexistuje právna úprava Únie v predmetnej oblasti, podmienky vykonávania zásady právnej sily rozhodnutej veci musí stanoviť vnútroštátny právny poriadok v súlade so zásadou procesnej autonómie členských štátov a pri dodržaní zásad ekvivalencie a efektivity (pozri v tomto zmysle rozsudok Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, bod 24 a citovanú judikatúru).
- 55 Vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd uvádza, že v súlade so svojou vlastnou judikatúrou môže za určitých podmienok doplniť pôvodný výrok jedného zo svojich rozsudkov vykonávacím rozhodnutím, pričom táto možnosť vedie k „postupnému formovaniu rozhodnutej veci“.
- 56 Hoci rozhodnutie – čo preskúmať prináleží vnútroštátnemu súdu – nachádzajúce sa v jeho rozsudku č. 4267/2007, ktoré je uvedené v bode 15 tohto rozsudku a ktoré podľa vnútroštátneho rozhodnutia obmedzuje právoplatnosť prejednávanej veci, spĺňa požiadavky uplatnenia tejto procesnej podmienky, tento súd je na základe zásady ekvivalencie povinný využiť túto podmienku tak, že spomedzi „viacerých rôznych spôsobov vykonania“ tohto rozhodnutia, ktoré sú podľa jeho vlastných údajov možné, uprednostní ten, ktorý v súlade so zásadou efektivity zabezpečí dodržiavanie právnej úpravy Únie v oblasti verejných zákaziek na práce.
- 57 Ako uviedla Comune di Bari, toto riešenie by mohlo pozostávať z nariadenia ukončiť konanie o prieskume trhu dopĺňujúceho uvedené rozhodnutie, pričom by nebol prijatý žiadny z návrhov, čo by umožnilo začať nové konanie v súlade s právnou úpravou Únie v oblasti verejných zákaziek na práce.
- 58 Ak sa vnútroštátny súd naopak domnieva, že správne uplatnenie tohto nariadenia je vzhľadom na uplatniteľné vnútroštátne procesné normy v rozpore s vecou rozhodnutou v jeho rozsudku č. 4267/2007 alebo vo vykonávacích rozhodnutiach tohto rozsudku, ktoré prijal 15. apríla a 3. decembra 2010, je potrebné pripomenúť dôležitosť zásady právnej sily rozhodnutej veci tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadny výkon spravodlivosti, je totiž dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených na tieto opravné prostriedky (rozsudky Kapferer, C-234/04, EU:C:2006:178, bod 20; Komisia/Luxembursko, C-526/08, EU:C:2010:379, bod 26, a ThyssenKrupp Nirosta/Komisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, bod 123).
- 59 Právo Únie teda vnútroštátnemu súdu neukladá povinnosť neuplatniť vnútroštátne procesné normy, na základe ktorých nadobúda súdne rozhodnutie právoplatnosť, napriek tomu, že by sa tým umožnila náprava vnútroštátnej situácie nezlučiteľnej s týmto právom (pozri v tomto zmysle rozsudky Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, body 46 a 47; Kapferer, EU:C:2006:178, body 20 a 21; Fallimento Olimpiclub, EU:C:2009:506, body 22 a 23; Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, body 35 až 37, ako aj Komisia/Slovensko, C-507/08, EU:C:2010:802, body 59 a 60).
- 60 Právo Únie teda v zásade nepožaduje zrušenie rozhodnutia súdneho orgánu z dôvodu zohľadnenia výkladu príslušného ustanovenia tohto práva, ktorý prijal Súdny dvor potom ako dané rozhodnutie nadobudlo právnu silu rozhodnutej veci.
- 61 Rozsudok Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434), ktorý uviedol vnútroštátny súd, túto analýzu nemôže spochybniť. Súdny dvor totiž vo veľmi špecifickej situácii, v ktorej spornými boli zásady upravujúce rozdelenie právomocí medzi členskými štátmi a Európskou úniou v oblasti štátnej pomoci, v podstate

rozhodol, že právo Únie bráni uplatneniu vnútroštátneho ustanovenia, akým je článok 2909 talianskeho Občianskeho zákonníka, ktorý smeruje k obetovaniu zásady právnej sily rozhodnutej veci, ak by jeho uplatnenie bolo prekážkou vrátenia štátnej pomoci udelenej pri porušení práva Únie, ktorej nezlučiteľnosť so spoločným trhom bola konštatovaná právoplatným rozhodnutím Európskej komisie (pozri v tomto zmysle rozsudok Fallimento Olimpiclub, EU:C:2009:506, bod 25). V prejednávanej veci však otázky rozdelenia právomoci nevznikajú.

- 62 Preto ak uplatniteľné vnútroštátne procesné normy upravujú za určitých podmienok možnosť vnútroštátneho súdu zrušiť právoplatnosť rozhodnutia s cieľom zosúladiť situáciu s vnútroštátnym právom, táto možnosť sa v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity musí využiť, ak sú tieto podmienky splnené, na obnovenie súladu predmetnej situácie s právnou úpravou Únie v oblasti verejných zákaziek na práce.
- 63 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že uvedené nariadenie obsahuje základné pravidlá práva Únie, keďže smeruje k zabezpečeniu uplatnenia zásady rovnosti zaobchádzania s uchádzačmi a zásady transparentnosti s cieľom zriadiť nenarušenú hospodársku súťaž vo všetkých členských štátoch (pozri v tomto zmysle rozsudky Komisia/Portugalsko, C-70/06, EU:C:2008:3, bod 40; Michaniki, C-213/07, EU:C:2008:731, bod 55; Komisia/Cyprus, C-251/09, EU:C:2011:84, body 37 až 39, ako aj Manova, C-336/12, EU:C:2013:647, bod 28).
- 64 Z vyššie uvedeného vyplýva, že na druhú otázku je potrebné odpovedať, že v rozsahu, v akom to uplatniteľné vnútroštátne procesné normy povoľujú, musí vnútroštátny súd, akým je vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania a ktorý rozhodoval na poslednom stupni bez toho, aby sa predtým obrátil na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou v zmysle článku 267 ZFEÚ, buď doplniť svoje právoplatné rozhodnutie, ktoré viedlo k situácii nezlučiteľnej s právnou úpravou Únie v oblasti verejných zákaziek na práce, alebo zrušiť toto rozhodnutie, aby tak zohľadnil výklad tejto právnej úpravy, ktorý bol prijatý Súdny dvorom.

O trovách

- 65 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. Článok 1 písm. a) smernice Rady 93/37/EHS zo 14. júna 1993 o koordinácii postupov verejného obstarávania prác sa má vykladať v tom zmysle, že zmluva, ktorej hlavným predmetom je výstavba diela spĺňajúceho potreby uvedené obstarávateľom, predstavuje verejnú zákazku na práce, a preto nemôže byť zahrnutá medzi výnimky stanovené v článku 1 písm. a) bode iii) smernice Rady 92/50/EHS z 18. júna 1992 o koordinácii postupov verejného obstarávania služieb, hoci obsahuje záväzok prenajať dotknuté dielo.
2. V rozsahu, v akom to uplatniteľné vnútroštátne procesné normy povoľujú, musí vnútroštátny súd, akým je vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania a ktorý rozhodoval na poslednom stupni bez toho, aby sa predtým obrátil na Súdny dvor Európskej únie s prejudiciálnou otázkou v zmysle článku 267 ZFEÚ, buď doplniť svoje právoplatné rozhodnutie, ktoré viedlo k situácii nezlučiteľnej s právnou úpravou Únie v oblasti verejných zákaziek na práce, alebo zrušiť toto rozhodnutie, aby tak zohľadnil výklad tejto právnej úpravy, ktorý bol prijatý Súdny dvorom.

Podpisy